



Crna Gora
Ministarstvo prosvjete



CENTAR ZA STRUČNO
OBRAZOVANJE

STANDARD ZANIMANJA

RATAR-POVRTAR/ RATARKA-POVRTARKA

SADRŽAJ

1.	OPŠTE INFORMACIJE O ZANIMANJU.....	2
2.	TIPIČNI POSLOVI U OKVIRU ZANIMANJA	3
3.	KLJUČNI POSLOVI.....	4
3.1.	GRUPA POSLOVA: ANALIZA, PLANIRANJE I ORGANIZACIJA RADA	4
3.2.	GRUPA POSLOVA: PRIPREMA POSLA I RADNOG MJESTA	5
3.3.	GRUPA POSLOVA: OPERATIVNI POSLOVI	7
3.4.	GRUPA POSLOVA: KOMERCIJALNI POSLOVI	14
3.5.	GRUPA POSLOVA: ADMINISTRATIVNI POSLOVI.....	15
3.6.	GRUPA POSLOVA: POSLOVI RUKOVOĐENJA.....	16
3.7.	GRUPA POSLOVA: NADZOR RADA	17
3.8.	GRUPA POSLOVA: OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA	18
3.9.	GRUPA POSLOVA: ODRŽAVANJE I POPRAVKE.....	19
3.10.	GRUPA POSLOVA: KOMUNIKACIJA.....	20
3.11.	GRUPA POSLOVA: OČUVANJE ZDRAVLJA I OKOLINE	21
4.	OSTALE INFORMACIJE O ZANIMANJU.....	22
5.	REFERENTNI PODACI.....	23

Napomena:

Svi izrazi koji se u ovom dokumentu koriste u muškom rodu, obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

1. OPŠTE INFORMACIJE O ZANIMANJU

NAZIV ZANIMANJA: RATAR-POVRTAR/ RATARKA-POVRTARKA

NIVO: III

OPIS ZANIMANJA:

Ratar-Povrtar obavlja ratarsko-povrtarsku proizvodnju na poljoprivrednom gazdinstvu, na otvorenom polju i u zaštićenom prostoru. Obavlja poslove formiranja površina, sjetve, sadnje, rasađivanja i primjene agrotehničkih mjera, kao i berbu, sortiranje, pakovanje i skladištenje proizvoda ratarsko-povrtarske proizvodnje. Proizvodi jednostavne prehrambene proizvode obradom primarnih proizvoda, plasira i prodaje svoje proizvode na tržištu. Pri radu koristi adekvatne mašine, opremu i alat i obavlja njihovo održavanje i jednostavne popravke.

KOMPETENCIJE

Ratar-Povrtar:

- Planira i organizuje sopstveni rad u oblasti ratarsko-povrtarske proizvodnje
- Priprema radno mjesto za realizaciju poslova ratarsko-povrtarske proizvodnje, u skladu sa planiranim aktivnostima i radnim zadatkom
- Priprema resurse za obavljanje poslova, u skladu sa planiranim aktivnostima i radnim zadatkom
- Priprema materijal za ratarsko-povrtarsku proizvodnju
- Vršiti zasnivanje površina pod ratarskim i povrtarskim usjevima na otvorenom polju i u zaštićenom prostoru
- Obavlja proizvodnju rasada i gajenje povrća u zaštićenom prostoru
- Obavlja sjetvu/ sadnju i rasađivanje ratarskih i povrtarskih kultura na otvorenom polju
- Primjenjuje agrotehničke mjere u ratarsko-povrtarskoj proizvodnji
- Obavlja berbu/ žetvu, sortiranje, pakovanje i skladištenje primarnih proizvoda ratarstva i povrtarstva
- Obavlja preradu primarnih proizvoda u cilju proizvodnje jednostavnih prehrambenih proizvoda ratarstva i povrtarstva u okviru poljoprivrednog gazdinstva
- Koristi i održava mašine, opremu i alat za rad u ratarsko-povrtarskoj proizvodnji
- Vršiti nabavku opreme, materijala i uređaja potrebnih za realizaciju radnog zadatka
- Izrađuje radnu dokumentaciju
- Vršiti nadzor nad poslovima pomoćnika tokom realizacije radnog zadatka
- Sprovodi postupke za kontrolu kvaliteta rada, u skladu sa normativima i drugim propisima
- Održava alat, opremu i uređaje za rad
- Obavlja komunikaciju sa nadređenima, saradnicima i korisnicima usluga, u skladu sa pravilima poslovne komunikacije
- Primjenjuje mjera zaštite i zdravlja na radu, i zaštite životne sredine

2. TIPIČNI POSLOVI U OKVIRU ZANIMANJA

Grupe poslova	Ključni poslovi
Analiza, planiranje i organizacija rada	<ul style="list-style-type: none"> - Planiranje i organizovanje sopstvenog rada u oblasti ratarsko-povrtarske proizvodnje
Priprema posla i radnog mjesta	<ul style="list-style-type: none"> - Pripremanje radnog mjesta za realizaciju poslova ratarsko-povrtarske proizvodnje, u skladu sa planiranim aktivnostima i radnim zadatkom - Pripremanje resursa za obavljanje poslova, u skladu sa planiranim aktivnostima i radnim zadatkom
Operativni poslovi	<ul style="list-style-type: none"> - Zasnivanje površina pod ratarskim i povrtarskim usjevima na otvorenom polju i u zaštićenom prostoru - Proizvodnja rasada i gajenje povrća u zaštićenom prostoru - Sjetva/ sadnja i rasađivanje ratarskih i povrtarskih kultura na otvorenom polju - Primjena agrotehničkih mjera u ratarsko-povrtarskoj proizvodnji - Berba/žetva, sortiranje, pakovanje i skladištenje primarnih proizvoda ratarstva i povrtarstva - Prerada primarnih proizvoda za dobijanje jednostavnih prehrambenih proizvoda ratarstva i povrtarstva u okviru poljoprivrednog gazdinstva - Korišćenje i održavanje mašina, opreme i alata za rad u ratarsko-povrtarskoj proizvodnji
Komercijalni poslovi	<ul style="list-style-type: none"> - Nabavka opreme, materijala i uređaja potrebnih za realizaciju radnog zadatka
Administrativni poslovi	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada radne dokumentacije
Poslovi rukovođenja	<ul style="list-style-type: none"> - Nema poslova rukovođenja
Nadzor rada	<ul style="list-style-type: none"> - Vršenje nadzora nad poslovima pomoćnika tokom realizacije radnog zadatka
Obezbjedivanje kvaliteta	<ul style="list-style-type: none"> - Sprovođenje postupaka za kontrolu kvaliteta rada, u skladu sa normativima i drugim propisima
Održavanje i popravke	<ul style="list-style-type: none"> - Održavanje alata, opreme i uređaja za rad
Komunikacija	<ul style="list-style-type: none"> - Obavljanje komunikacije sa nadređenima, saradnicima i korisnicima usluga
Očuvanje zdravlja i okoline	<ul style="list-style-type: none"> - Primjenjivanje mjera zaštite i zdravlja na radu, i zaštite životne sredine

3. KLJUČNI POSLOVI

3.1. GRUPA POSLOVA: ANALIZA, PLANIRANJE I ORGANIZACIJA RADA

3.1.1. Ključni posao: Planiranje i organizovanje sopstvenog rada u oblasti ratarsko-povrtarske proizvodnje

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Pregleda radni zadatak (nalog) u cilju planiranja aktivnosti i neophodnih **resursa** za realizaciju radnih zadataka
Resursi: izvršioi radnog zadatka (struktura i broj), materijal, alati, oprema i uređaji
- Pregleda **dokumentaciju**, u skladu sa zahtjevima radnog zadatka
Dokumentacija: radni nalog, normativi materijala, izvještaji i dr.
- Planira vrijeme trajanja radova po fazama, u skladu sa zahtjevima radnog zadatka, i u dogovoru sa nadređenima (pridržava se planiranog vremena iz naloga)
- Izrađuje plan za obavljanje radnog zadatka

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Osnove organizacije rada
- Upotreba informaciono-komunikacionih tehnologija
- Poslovna komunikacija

3.2. GRUPA POSLOVA: PRIPREMA POSLA I RADNOG MJESTA

3.2.1. Ključni posao: Pripremanje resursa za obavljanje poslova, u skladu sa planiranim aktivnostima i radnim zadatkom

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Preuzima iz tehničke pripreme relevantnu **dokumentaciju** potrebnu za izvođenje radnog zadatka
Dokumentacija: radni nalog, normativi materijala, izvještaji, knjiga gazdinstva i dr.
- Preuzima **zaštitna sredstva i opremu** za realizaciju radnog zadatka, u skladu sa važećim zakonskim propisima o zaštiti na radu
Zaštitna sredstva i oprema: zaštitna obuća, odjeća, maske, rukavice, kecelja, oprema za prvu pomoć i dr.
- Priprema radno okruženje, **alat, opremu, mašine i uređaje za rad**, u skladu sa radnim zadatkom i dokumentacijom
Alat: vile, kramp, motika, ašov, lopata, grabulje, kolica i dr.
Oprema: za zaštitu biljaka od kasnih prolječnih mrazeva, za zaštitu od grada, za berbu i dr.
Mašine: mašine za obradu zemljišta, mašine za đubrenje, mašine za vađenje sadnica, mašine za sadnju, mašine za sjetvu, mašine za zaštitu bilja, mašine, uređaji i oprema za zaštitu biljaka od kasnih prolječnih mrazeva, mašine za berbu i dr.
Uređaji: uređaji za zaštitu bilja, za zaštitu biljaka od mrazeva, uređaji za zaštitu od grada, za berbu i dr.
- Priprema repro materijal, u skladu sa radnim zadatkom
Repro materijal: sjemenski i sadni materijal, đubriva, zaštitna sredstva (pesticidi) i dr.

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Zaštitna sredstva i oprema
- Oprema, uređaji i mašine
- Vrste repromaterijala
- Radna dokumentacija

3.2.2. Ključni posao: Pripremanje radnog mjesta za realizaciju poslova ratarsko-povrtarske proizvodnje

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Provjerava **uslove rada** na radnom mjestu, u skladu sa opštim mjerama zaštite i zdravlja na radu
 - Uslovi rada:** osvjetljenje, hemijski uslovi, izvori fizičke opasnosti i klimatski uslovi (temperatura, vjetar, kiša, magla, sniježne padavine i dr.)
- Obezbeđuje radno mjesto, u skladu sa propisima o zaštiti i zdravlju na radu
- Učestvuje u odabiru i pripremi radnog alata (makaze, noževi) i alata za površinsku obradu zemljišta,
- Učestvuje u provjeri ispravnosti alata, opreme, uređaja i sredstava za rad koji se koriste u ratarsko-povrtarskoj proizvodnji
- Obezbeđuje da su potrebna dokumentacija, materijal, oprema, alati i sredstva za rad raspoloživi na radnom mjestu
- Podnosi izvještaj nadređenom o obavljenim poslovima pripreme radnog mjesta

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Zakonska regulativa iz oblasti zaštite i zdravlja na radu
- Kontrola ispravnosti alata, uređaja i sredstava za rad koji se koriste u ratarsko-povrtarskoj proizvodnji

3.3. GRUPA POSLOVA: OPERATIVNI POSLOVI

3.3.1. Ključni posao: Zasnivanje površina pod ratarskim i povrtarskim usjevima na otvorenom polju i u zaštićenom prostoru

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Vršiti uzimanje uzoraka zemljišta i šalje ih na hemijsku analizu
- Vršiti planiranje i spovođenje plodoreda u procesu proizvodnje ratarsko-povrtarskih **kultura**
 - Kulture:** korjenasto povrće, plodovito i zrnasto povrće, lisnato povrće, jara strnina, ozima strnina i trave
- Prepoznaje promjene na biljkama nastale usljed uticaja štetočina i stanja vlažnosti zemljišta
- Vršiti primarnu obradu zemljišta u odnosu na agroklimatske uslove i dobijene rezultate kontrole plodnosti zemljišta, primjenom odgovarajućih mjera za osnovnu i dopunsku obradu, uz očuvanje mikrobiološke sredine
- Vršiti odabir ratarskih i povrtarskih kultura za sjetvu/ sadnju u zavisnosti od **načina uzgoja, glavnog proizvoda, upotrebe u gazdinstvu i namjene**
 - Način uzgoja:** okopavine ili širokoredni usjevi, usjevi gustog sklopa i biljke za stočnu hranu
 - Glavni proizvod:** zrno, plod, stablo, list i cvijet, krtola i korijen
 - Upotreba u gazdinstvu:** za ishranu čovjeka, stoke i tehničku preradu
 - Namjena:** primarna proizvodnja i prerada - proizvodnja mlinarskih proizvoda, stočne hrane, ulja, šećera, skroba, alkohola, tekstila, začina i dr.
- Vršiti nadzor nad radovima pomoćnih izvršilaca tokom obavljanja odgovarajućih poslova pri zasnivanju površina pod ratarskim i povrtarskim usjevima

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Agrohemijska analiza zemljišta
- Plodored
- Predsjetvena priprema zemljišta
- Odabir kultura za formiranje površina

3.3.2. Ključni posao: Proizvodnja rasada i gajenje povrća u zaštićenom prostoru

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Vršiti postavljanje objekta za gajenje biljaka u zaštićenom prostoru različitih **vrsta**, u skladu sa tehnologijom gajenja
 - Vrste:** osnovni/ privremeni (niski tuneli, visoki tuneli, tople leje i dr.) i stalni (staklenici i plastenici - jednostrani staklenik, dvostrani staklenik, mali hobi tip, hangarni staklenici, okrugli i dr.)
- Vršiti sjetvu, sadnju i uzgoj biljaka na različite **načine**, uz primenu principa proizvodne tehnologije
 - Načini gajenja:** gajenje povrća u organskom i neorganskom supstratu, hidroponski način gajenja i aeroponski način gajenja
- Prati razvoj mladih biljaka i sprovodi fitosanitarne mjere i mjere zaštite i njege bilja u procesu proizvodnje povrća u zaštićenom prostoru, uz nadzor tehničara
 - Fitosanitarne mjere:** dezinfekcija zemljišta, sterilizacija zemljišta, tretiranje plamenom, tretiranje vodenom parom, održavanje higijene u zaštićenom prostoru i dr.
 - Mjere zaštite bilja:** integralna zaštita, plodored, obrada zemljišta, odabir sorte, kvalitet sjemena i rasada, fizičke mjere suzbijanja ili zaštite i biološka kontrola patogena, štetočina i korova
- Vršiti nadzor nad radovima pomoćnih izvršilaca tokom obavljanja odgovarajućih poslova u procesu proizvodnje rasada i gajenja povrća u zaštićenom prostoru

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Vrste zaštićenog prostora
- Proizvodnja rasada povrća
- Sistemi gajenja povrća
- Opšte fitosanitarne mjere i mjere zaštite bilja

3.3.3. Ključni posao: Sjetva/ sadnja i rasađivanje ratarskih i povrtarskih kultura na otvorenom polju

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Vršiti procjenu količine sjetvenog materijala neophodnog za sjetvu/ broja sadnica za sadnju u zavisnosti od relevantnih **činilaca**, uz nadzor tehničara

Činioci: biološki, agrotehnički, ekonomski i agroekološki

- Priprema odgovarajuće mašine, opremu i alat, u zavisnosti od odabranog načina sjetve sjemena/ sadnje sadnica i standarda ekološke održivosti
- Vršiti sjetvu, sadnju i rasađivanje sadnica, u skladu sa zahtjevima proizvodne tehnologije i ekoloških standarda
- Nadzire grupu pomoćnih izvršilaca tokom obavljanja sjetve sjemena/ sadnje ratarskih i povrtarskih kultura

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Osobine sjemena
- Odabir sjetvenog materijala
- Sjetva sjemena
- Količina sjetvenog materijala
- Primjena mehanizacije

3.3.4. Ključni posao: Primjena agrotehničkih mjera u ratarsko-povrtarskoj proizvodnji

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Obavlja vizuelni pregled biljaka u cilju utvrđivanja potrebe za preduzimanjem odgovarajućih mjera
- Primjenjuje **agrotehničke mjere** poštujući agrotehničke rokove, uz upotrebu odgovarajućih **mašina, sistema i alata**, uzimajući u obzir zaštitu životne sredine

Agrotehničke mjere: navodnjavanje, đubrenje, primjena zaštitnih sredstava, proređivanje, zasjenjivanje, kalcifikacija zemljišta i dr.

Mašine: kultivator, freza drljače, tanjirače, valjci i dr.

Sistemi: za navodnjavanje kap po kap, vještačkom kišom i dr.

Alat: kramp, motika, budak, lopata, motika, ašov, plug i dr.

- Primjenjuje **osnovne i specijalne mjere njege usjeva** u procesu ratarsko-povrtarske proizvodnje, uz nadzor tehničara

Osnovne mjere njege usjeva: međuredno kultiviranje, razbijanje ledene kore, zaštita od mraza, razbijanje pokorice, evakuacija suvišne vode, ogrtanje usjeva i dr.

Specijalne mjere njege usjeva: primjena biljnih hormona, hemijska desikacija i defolijacija usjeva, zakidanje zaperaka, zalamanje, dopunsko oprašivanje, pravljenje oslonaca biljkama, malčovanje, okopavanje, zaštita od grada i vjetra

- Vršiti nadzor nad radovima pomoćnih izvršilaca tokom primjene agrotehničkih mjera i mjera njege usjeva

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Primjena agrotehničkih mjera u procesu ratarsko-povrtarske proizvodnje

3.3.5. Ključni posao: Berba/ žetva, sortiranje, pakovanje i skladištenje primarnih proizvoda u ratarsko-povrtarskoj proizvodnji

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Određuje stepen zrelosti, vrijeme i **način** berbe/ žetve ratarsko-povrtarskih proizvoda na osnovu raspoloživih sredstava

Način: ručna, polumehanizovana i mehanizovana berba/ žetva

- Vršiti odabir odgovarajuće, održive/ ekološki prihvatljive **ambalaže** zavisno od vrste proizvoda

Ambalaža: gajbe, kartonske kutije, vreće, posudice različitih dimenzija i dr.

- Obavlja berbu/ žetvu ratarsko-povrtarskih proizvoda, pakovanje, transport i skladištenje proizvoda u zavisnosti od njihovih karakteristika i predviđene namjene

- Prati rad grupe pomoćnih izvršilaca u procesu berbe/ žetve, pakovanja, transporta i skladištenja

- Obavlja **pripremu** ratarsko-povrtarskih proizvoda za čuvanje u odnosu na vrstu i zdravstveno stanje plodova

Priprema: pregled ubranih proizvoda, odstranjivanje oštećenih, prezrelih, bolesnih plodova, odstranjivanje nečistoće, lišća i dr.

- Vršiti odlaganje proizvoda i prati njihovo stanje uz kontrolu **uslova** u skladištu

Uslovi: temperatura, vlažnost vazduha, atmosfera i dr.

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Stepene zrelosti usjeva
- Žetva/ berba
- Skladištenje zrnastih i korjenasto– krtolastih proizvoda

3.3.6. Ključni posao: Prerada primarnih proizvoda za dobijanje jednostavnih prehrambenih proizvoda ratarstva i povrtarstva u okviru poljoprivrednog gazdinstva

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Priprema sirovine, ekološki prihvatljivu opremu i alate za proizvodnju jednostavnih prehrambenih **proizvoda** od povrća

Proizvodi: sokovi, sušeno i konzervisano povrće, brašno itd.

- Vršiti termičku obradu i konzervisanje povrća u skladu sa standardima zaštite životne sredine i održivosti, kao i relevantnom zakonskom regulativom
- Obavlja proces cijedenja/ osnovne prerade povrća za dobijanje sokova
- Sprovodi neophodne postupke za dobijanje sušenog povrća, začinskog i ljekovitog bilja
- Obavlja mljevenje žitarica za dobijanje brašna i prekrupe, u skladu sa standardima zaštite životne sredine i održivosti, kao i relevantnom zakonskom regulativom

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Tehnologija proizvodnje jednostavnih prehrambenih proizvoda od primarnih proizvoda ratarstva i povrtarstva

3.3.7. Ključni posao: Korišćenje i održavanje mašina, opreme i alata za rad u ratarsko-povrtarskoj proizvodnji

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Vršiti odabir mašina, opreme i radnog alata za osnovne i dodatne radove na osnovu procesa rada
- Vršiti kontrolu stanja i ispravnosti mašina, opreme, alata i njihovih agregata
- Obavlja čišćenje, dezinfekciju i održavanje poljoprivrednih mašina, opreme, sredstava, alata i agregata
- Sprovodi jednostavne popravke poljoprivrednih mašina i opreme

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Upotreba mašina, opreme i alata u ratarsko-povrtarskoj proizvodnji

3.4. GRUPA POSLOVA: KOMERCIJALNI POSLOVI

3.4.1. Ključni posao: Nabavka opreme, materijala i uređaja potrebnih za realizaciju radnog zadatka

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Pravi spisak za nabavku materijala, opreme, uređaja i rezervnih djelova
- Pravi spisak za nabavku zaštitnih sredstava i opreme
- Preuzima materijal, opremu, uređaje, sredstva i rezervne djelove
- Vršiti vizuelnu kontrolu materijala, opreme, uređaja, sredstava i rezervnih djelova
- Vodi evidenciju o preuzetom materijalu, opremi, uređajima, sredstvima i rezervnim djelovima iz skladišta
- Prijavljuje nadređenom nepravilnosti u slučaju da pristigli materijal, oprema, uređaji i rezervni djelovi ne odgovaraju poručenim
- Izrađuje kalkulaciju konačne cijene proizvoda
- Vršiti promociju proizvoda na različite **načine**
 - Način:** sajmovi, prezentacije, digitalni marketing i dr.
- Vršiti prodaju proizvoda

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Priprema specifikacije za nabavku potrebnog materijala, opreme, uređaja i sredstava
- Način prijema i skladištenja materijala, opreme, uređaja i rezervnih djelova
- Ekonomično korišćenje materijala
- Način pravilnog korišćenja sredstava rada i radnog alata prema zadatim propisima
- Kalkulacija cijene proizvoda
- Promocija i prodaja proizvoda

3.5. GRUPA POSLOVA: ADMINISTRATIVNI POSLOVI

3.5.1. Ključni posao: Izrada radne dokumentacije

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Popunjavanje **dokumentaciju**, u skladu sa radnim zadatkom
 - Dokumentacija:** radni nalog, dnevnik rada, normativi materijala, ulaz i izlaz robe, izvještaji, knjiga gazdinstva i dr.
- Vodi evidenciju o prijemu materijala, opreme, sredstava i rezervnih djelova u toku procesa rada, ručno i/ili elektronski
- Vodi evidenciju o utrošku materijala, opreme, sredstava i rezervnih djelova u toku procesa rada, ručno i/ili elektronski
- Vodi evidenciju zaliha, rezervnih djelova i osnovnog i pomoćnog materijala
- Vodi evidenciju o izvršenim poslovima i realizovanim radnim nalogima u dnevniku rada, ručno i/ili elektronski
- Vodi evidenciju o otpremi gotovih finalnih proizvoda
- Učestvuje u sastavljanju izvještaja o aktivnostima, utrošku materijala i radnim satima realizovanog radnog zadatka, u odgovarajućoj formi

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Način popunjavanja radnog naloga i ostale tehničko-tehnološke dokumentacije
- Vođenje evidencije o izvršenim poslovima i realizovanim radnim nalogima
- Vođenje evidencije o potrošnji materijala i opreme u toku realizacije radnog zadatka
- Vođenje evidencije o prijemu materijala, opreme, sredstava i rezervnih djelova u toku procesa rada
- Vođenje evidencije o otpremi gotovih finalnih proizvoda
- Upotreba informaciono-komunikacionih tehnologija
- Poslovna komunikacija

3.6. GRUPA POSLOVA: POSLOVI RUKOVOĐENJA

- Nema poslova rukovođenja.

3.7. GRUPA POSLOVA: NADZOR RADA

3.7.1. Ključni posao: Vršenje nadzora nad poslovima pomoćnika tokom realizacije radnog zadatka

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Prati izvođenje poslova pomoćnika u toku realizacije radnog zadatka imajući u vidu njihove **karakteristike** i specifičnosti posla

Karakteristike: životna faza, fizičke sposobnosti itd.

- Učestvuje u nadzoru nad sprovođenjem mjera za zaštitu na radu, zaštitu okoline i očuvanje zdravlja u toku realizacije radnog naloga

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Osnove organizacije rada
- Sigurnosne procedure prilikom izvođenja radova
- Poslovna komunikacija

3.8. GRUPA POSLOVA: OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA

3.8.1. Ključni posao: Sprovođenje postupaka za kontrolu kvaliteta rada, u skladu sa normativima i drugim propisima

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Primjenjuje tehničku regulativu i standarde kvaliteta pri realizaciji radnog zadatka
- Primjenjuje principe i standarde konvencionalne i organske poljoprivredne proizvodnje
- Koristi uređaje, alat i opremu, u skladu sa uputstvima proizvođača
- Obavlja faznu kontrolu dinamike i kvaliteta realizacije radnog zadatka
- Obavlja kontrolu prijema, kvaliteta i količine materijala
- Obavlja kontrolu utroška materijala
- Obavlja završnu kontrolu realizacije radnog zadatka

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Zakon i pravilnici u ratarsko-povrtarskoj proizvodnji
- Standardi kvaliteta
- Karakteristike i način rukovanja alatom, opremom i uređajima

3.9. GRUPA POSLOVA: ODRŽAVANJE I POPRAVKE

3.9.1. Ključni posao: Održavanje alata, opreme i uređaja za rad

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Provjerava redovno ispravnost i funkcionalnost opreme i uređaja za rad
- Obavlja **osnovno održavanje** alata, opreme i uređaja za rad
 - Osnovno održavanje:** čišćenje, podmazivanje, zamjena potrošnih dijelova i dr.
- Odlaže alat, opremu i uređaje, u skladu sa uputstvima proizvođača i inženjera
- Prijavljuje kvarove opreme, uređaja inženjeru, u skladu sa internom procedurom
- Vršiti pripremu i slanje opreme i uređaja na servisiranje, u skladu sa uputstvima proizvođača

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Alat, oprema i uređaji za rad (karakteristike, upotreba, način održavanja i odlaganja)
- Način i uslovi skladištenja alata, opreme i uređaja
- Poslovna komunikacija

3.10. GRUPA POSLOVA: KOMUNIKACIJA

3.10.1. Ključni posao: Obavljanje komunikacije sa nadređenima, saradnicima i korisnicima usluga

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Traži od nadređenog neophodne informacije i pojašnjenja za realizaciju radnog zadatka
- Izvještava nadređenog o završenom poslu koristeći jasnu, stručnu terminologiju
- Obavlja komunikaciju sa nadređenima i saradnicima telefonom, u pisanoj formi, elektronskom poštom ili lično, koristeći pravila poslovne komunikacije
- Komunicira sa vlasnikom gazdinstva u cilju obavještanja o izvršenim aktivnostima i stanju ratarsko-povrtarskih biljaka na gazdinstvu
- Obavlja komunikaciju sa korisnicima usluga prilikom plasmana i prodaje proizvoda, primjenjujući pravila poslovne komunikacije

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Poslovna komunikacija
- Upotreba stručne terminologije
- Upotreba informaciono-komunikacionih tehnologija

3.11. GRUPA POSLOVA: OČUVANJE ZDRAVLJA I OKOLINE

3.11.1. Ključni posao: Primjenjivanje mjera zaštite i zdravlja na radu, i zaštite životne sredine

Aktivnosti za realizaciju ključnog posla

Za uspješnu realizaciju ključnog posla, Ratar-Povrtar:

- Sprovodi propise i mjere iz oblasti zaštite životne sredine i zaštite zdravlja, i bezbjednosti na radu
- Identifikuje opasnosti iz procesa rada i umanjuje rizike za nastanak povreda na radu, kao i profesionalnih oboljenja
- Učestvuje, po potrebi, u pružanju prve pomoći povrijeđenom saradniku, u skladu sa propisanom procedurom
- Učestvuje u evakuaciji i spašavanju saradnika u slučaju opšte opasnosti, u skladu sa propisanom procedurom
- Preduzima mjere za siguran rad, u skladu sa propisima o korišćenju **zaštitne opreme**
Zaštitna oprema: zaštitna obuća, zaštitna odjeća, zaštitna pregača, zaštitne rukavice i dr.
- Izvodi radove efikasno, bez nepotrebnog utroška materijala i ugrožavanja životne sredine
- Sortira različite vrste otpadnog materijala na odgovarajući način, u skladu sa propisima o zaštiti životne sredine, procedurama kompanije i uputstvima proizvođača djelova i opreme
- Odlaze otpad, u skladu sa propisima o zaštiti životne sredine, procedurama kompanije i uputstvima proizvođača djelova i opreme
- Održava mjesto izvođenja radova čistim i urednim do finalizacije i primopredaje izvedenih radova

Oblasti znanja za realizaciju ključnog posla

- Osnove pružanja prve pomoći
- Procedure prilikom pružanja prve pomoći u slučaju električnog udara
- Procedure za postupanje u slučaju opšte opasnosti
- Značaj zaštite životne sredine
- Ekološki standardi za odlaganje otpadnog materijala
- Postupanje sa otpadom u skladu sa Zakonom
- Propisi iz oblasti upravljanja otpadom

4. OSTALE INFORMACIJE O ZANIMANJU

Sektor i podsektor prema NOK-u	Sektor: Poljoprivreda, prehrana, veterina Podsektor: Poljoprivreda
Šifra i naziv zanimanja ili grupe zanimanja prema SKZ/ ISCO-u	6111 - Ratari i uzgajivači povrća
Tipično radno okruženje i uslovi rada	Ratar-Povrtar obavlja posao na otvorenom polju i u zaštićenom prostoru. S obzirom da radi i na otvorenom, moguć je rad u različitim vremenskim uslovima. Radi fizički naporan, opasan posao, usljed izloženosti mehanizaciji, hemijskim sredstvima, pa je tokom obavljanja radnih zadataka obavezno nošenje HTZ opreme. Usljed unaprijed dogovorenih rokova isporuke proizvoda, moguće je produženo radno vrijeme u odnosu na standardno. Može da radi samostalno, da koordinira grupom radnika i/ili da radi pod nadzorom nadređenog. Potrebno je da bude fizički zdrav, da ima dobar vid i sluh, ljubav prema prirodi i biljkama, da ima osjećaj za preciznost i kreativnost u radu.
Srodna zanimanja	Tehničar ratarstva i povrtarstva, Tehničar voćarstva i vinogradarstva, Voćar-Vinogradar, Pomoćnik poljoprivrednog proizvođača
Ostale informacije	

5. REFERENTNI PODACI

Naziv dokumenta: Standard zanimanja Ratar-Povrtar/ Ratarka-Povrtarka

Kod dokumenta: SZ-080130-RATPOV

Datum usvajanja dokumenta: 22. jun 2022. godine

Sjednica nadležnog Savjeta na kojoj je dokument usvojen: XVIII sjednica Savjeta za kvalifikacije

Radna grupa za izradu dokumenta:

1. Azra Purović, diplomirani inženjer poljoprivrede, nastavnik, JU Srednja mješovita škola Golubovci
2. Veljko Tomić, diplomirani inženjer poljoprivrede, nastavnik, JU Srednja stručna škola Bar
3. Dejan Milunović, diplomirani inženjer stočarstva, nastavnik, JU SŠ „Spasoje Raspopović“ Podgorica
4. Savo Đurašić, inženjer prehrambene tehnologije, diplomirani inženjer proizvodnog menadžmenta, „Naša bašta“, Voli, Podgorica
5. Dušan Pejović, diplomirani inženjer poljoprivrede, organizator praktične nastave, JU Srednja stručna škola, Cetinje
6. Milanka Radulović, diplomirani inženjer šumarstva, poljoprivredni proizvođač, Gazdinstvo „Radulović“, Nikšić
7. Miloš Golubović, mr ekonomskih nauka, izvršni direktor, „Naše voće“, Nikšić
8. Đorđe Marković, diplomirani inženjer elektrotehnike, direktor, Vrti centar „Kalia“, Podgorica
9. Nikola Simović, diplomirani hemičar, nastavnik, JU Srednja stručna škola Bijelo Polje

Koordinatori:

Vjera Mitrović-Radošević, diplomirani psiholog, samostalni savjetnik I u Odjeljenju za istraživanje i razvoj kvalifikacija, JU Centar za stručno obrazovanje

Ostale informacije:

Lektura: Magdalena Jovanović, samostalni savjetnik I za odnose sa javnošću, organizaciju događaja i lektorisanje, JU Centar za stručno obrazovanje

Dizajn i tehnička obrada: Danilo Gogić, savjetnik I – administrator, JU Centar za stručno obrazovanje